

Litteratur.

Karl Peters: Grundprobleme der Kriminalpädagogik. Walter de Gruyter & Co. Berlin 1960. 353 s.

Strafflagen kan stöda moralen endast i den mån man vid dess verkställande tar människornas inbördes förhållanden i beaktande. Detta utgör den principiella utgångspunkten för „kriminalpedagogiken“. Kriminalpedagogiken omfattar enligt Peters den del av uppfostringsarbetet, som bedrivs inom de särskilda gränser som straffrätten uppställer. Peters arbete återspeglar framför allt den tyska och den härmed besläktade kulturkretsens etiska inställning och juridiska normer.

Jämfört med pedagogiken som helhet karakteriseras kriminalpedagogiken av att ett begånget brott utgör utgångspunkt och motiv för uppfostringsarbetet. De pedagogiska åtgärderna ses i förhållande till detta brott. Detta faktum påverkar i hög grad både uppfostrarens och den uppfostrades attityder.

Gemensamt för strafflagen och kriminalpedagogiken är deras normativa och ordningsskapande strävan. Slutmålet är dock olika. Lagskipningen strävar just till upprätthållandet av ordning samt till att garantera rättvisa i individernas inbördes förhållanden. Den pedagogiska verksamheten strävar därutöver till ett mera avlägset mål, nämligen till att utveckla personligheten hos individerna under uppfostran.

I kriminalvetenskapernas systematik placeras den kriminalpedagogiska verksamheten dels i samband med verkställandet av straffet och dels i samband med andra behandlingsformer.

I en historisk översikt beskriver Peters hur pedagogiska idéer dyker upp i straffrättens och penologins utveckling. Förändringarna i systemet har berett bättre möjligheter för pedagogiska åtgärder än förut. Utvecklingen inom andra vetenskaper har verkat fruktbringande på det straffrättsliga tänkandet. I detta sammanhang stöder sig författaren även på resultaten av den internationella verksamheten.

Författaren analyserar bl. a. straffets och vedergällningens ställning inom kriminalpedagogiken samt utvecklingen av rättskänslan genom hemmets och samhällets uppfostrande inverkan. Han bedömer även de allmänna pedagogiska principernas betydelse med hänsyn till uppfostrandet av brottslingar. Som straffutmätande instans utformar domstolen riktlinjerna för hela uppfostringsprocessen. Ännu mer vägande framträder dock de pedagogiska kraven i samband med verkställandet av straffet. Speciella fordringar uppstår härvid utom för ungdomar bl. a. för kvinnor, sjuka och psykiskt avvikande individer. Svåra men på samma gång ur pedagogisk synpunkt intressanta problem förorsakas av dem, som utstår sitt straff för att de av samvetsbetänkligheter har överträtt samhällets normer, samt av dem, för vilkas del frågan om oskuld eller orätt dom ännu kvarstår. Till sist behandlar Peters kriminalvården i frihet och rehabiliteringen ur pedagogisk synpunkt.

Peters påpekar, att han behandlar sitt ämne ur en jurists synpunkt,

men han är väl inne i pedagogikens idévärld och han tillämpar den följdriktigt och med personlig värme inom den stränga ram vari straff-rätten verkställes.

K. Helasvuo.

Norman St John-Stevas: Life, Death and the Law. A Study of the Relationship between Law and Christian Morals in the English and American Legal Systems. Eyre & Spottiswoode, London, 1961. 375 s. Inb. 35 shillings.

Förf:s syfte är att undersöka den kristna moraluppfattningens ställning till en rad lagstiftningsfrågor, som alla ha det gemensamt att de gälla ingrepp i naturens vanliga gång beträffande uppkomsten eller utsläckandet av mänskligt liv: fördelsekontroll, insemination, sterilisering, homosexuella beteenden, självmord och euthanasi.

I boken finner man intressanta redogörelser för vad engelsk och nordamerikansk rätt innehåller i dessa ämnen. Det redogöres för rättsreglernas tillkomst, utveckling och tillämpning samt för den debatt som förts om dem på senare tid. Ämnena äro sådana, att de kristna trossamfunden ha anledning överväga dem och bilda sig en mening om vad från deras utgångspunkter bör anses vara rätt och orätt i dessa frågor. Förf. uppehåller sig särskilt vid de ståndpunkter som intagits av den engelska kyrkan och av den katolska.

Såsom förf. framhåller, är emellertid frågan, huruvida visst beteende bör förbjudas vid straffansvar, icke avgjord med att man finner beteendet moraliskt fördömligt. Det kan förhålla sig så, att kriminalisering skulle leda till sådana resultat att även de som i hög grad ogilla beteendet böra finna det bättre att det lämnas straffritt. Förf. erinrar, att påven Pius XII, som uttalat sig i de flesta av de i boken behandlade frågorna och genomgående intagit en sträng ståndpunkt, likväl förklarar att tolerans mot i och för sig oriktiga meningar kan vara påkallad för högre världens skull. Förf. framhåller också nödvändigheten av att i dessa frågor taga hänsyn till andras åsikter. Han varnar mot att söka upprätthålla kristna moralbud med straffhot endast för deras moraliska värdes skull men också mot att söka genomdriva lagstiftning som strider mot människors samvete. Genom fri diskussion bör man enligt honom söka närma de olika ståndpunkterna till varandra, och boken är ett instruktivt och intresseväckande bidrag till en sådan diskussion.

Ivar Strahl.

F. H. McClintock m. fl.: Attendance Centres. Cambridge Studies in Criminology vol. XIII. Macmillan & Co. Ltd., London, 1961. 152 sider, 28 sh.

Ved Criminal Justice Act, 1948, fik engelske domstole mulighed for at dømme børn mellem 12 og 17 år til at tilbringe nogle timer af deres fritid ved et „attendance centre“. Denne fremgangsmåde er blevet

anvendt i stigende omfang, men er dog stadig af underordnet betydning i sammenligning med advarsel, betinget dom og bøde. I 1957 blev der truffet godt 1700 retsafgørelser af denne art, og der fandtes 37 „attendance centres“, overvejende i de større byer. Der er ikke tale om selvstændige institutioner. Det er politiet der forestår disse centre, og man holder til i politiets lokaler, i lånte gymnastiksale o. l.

Det er en ejendommelig reaktionsform englænderne her har fundet på. Den er beregnet for tilfælde af kriminalitet med en forholdsvis ukompliceret baggrund og indtager en mellemstilling mellem betinget dom og institutionsanbringelse. Indgrebet er, medens det står på, mere føleligt end et almindeligt tilsyn, men det er til gengæld af meget begrænset varighed. Det er en slags stuearrest, som efter loven ikke kan overstige 12 timer ialt, og der kan ikke være pligt til fremmøde i mere end 3 timer ad gangen. Som regel fuldbyrdes afgørelsen med 2—3 timer ad gangen over 4—6 lørdage. En sådan afgørelse kan være en selvstændig retsfølge, men den kan også anvendes overfor betinget dømte som bryder vilkårene, og denne anvendelse er ret almindelig. Omkring to trediedele af de dømte er under 15 år.

Det kriminologiske Institut i Cambridge har foretaget en undersøgelse og specielt studeret praxis i ni udvalgte områder. Metoden består dels i talmæssig opgørelse af afgørelser, klientel, tilbagefald m. v., dels i spørgsmål til de implicerede myndigheder om deres praxis og erfaringer.

Det mest interessante i den trykte redegørelse for undersøgelsen er de desværre alt for kortfattede afsnit om denne reaktionsforms formål og praktiske iværksættelse. Det var fra starten noget uklart hvilken anvendelse man skulle sigte på. Udtrykket „a short, sharp shock“, som ellers mest er anvendt om „detention centres“, er også blevet nævnt i denne forbindelse, og det synes at være den overvejende opfattelse hos myndighederne, at pålægget om fremmøde hos politiet har et straffende formål. Man foretager et forholdsvis mildt men dog føleligt indgreb i barnets frihed for at markere, at lovovertrædelsen ikke har været ganske gratis, men medfører en ubehagelighed som skal give stof til eftertanke. Ved undersøgelse har man fundet, at de undersøgte distrikter viser en del variationer med hensyn til den rolle som straffende og opdragende elementer spiller. Udformningen er meget afhængig af ledernes indstilling. Det er et gennemgående træk at der lægges vægt på disciplin, legemstræning, renlighed og orden i tøjet, men der forekommer også stilskrivning og samtaler, som kan give kontakten med de unge et præg af socialpsykologisk behandling.

Det antydes i bogen at man formentlig nu, efter 10 års erfaringer, kunne fastlægge en slags program som angav formål og midler med større bestemtighed end det hidtil er sket. Det har vistnok ligget udenfor undersøgelsens formål at gå nærmere ind på en sådan behandlingsmæssig vurdering og planlægning. Bogens værdi ligger da nærmest i dette, at den — foruden at bringe en del statistiske oplysninger

— henleder opmærksomheden på nogle spørgsmål om foranstaltningens formål. I så henseende kan bogen også have nogen interesse fra et nordisk synspunkt. Også hos os rejses jo spørgsmålet om indførelse af nye mellemløst mellem tilsyn og traditionel institutionsbehandling, selvom det mest er de unge over 14—15 år, man tænker på. Kan der være noget i denne „lørdagsarrest“ som fortjener at efterlignes? Skal den eksekveres af politi, fængselsvæsen, forsorgsmyndigheder, ungdomsklubber eller på anden måde? Skal de unge blot give møde for at komme ud for noget ubehageligt? Eller skal disse lørdagstimer være en anledning til at komme på talefod med dem? Skal de benyttes som en mulighed for at starte en socialpsykologisk undersøgelse, som ellers ikke kan tilvejebringes efter gældende praksis? Skal man arbejde med individer eller med grupper? Skal indsigt i de unges problemer kunne omsættes i behandling? Hvorledes skal målsætning og midler influere på udvælgelsen af klientelet? Stor aktualitet har disse spørgsmål næppe. Hvis de får det, er det ikke sandsynligt at man vil finde de engelske „attendance centres“ egnede til umiddelbart at efterlignes.

Knud Waaben.

Michael Hardwick (udg.): *The Verdict of the Court*. Herbert Jenkins, London, 1960. 198 s. 21 sh.

Edgar Lustgarten: *The Murder and the Trial*. Odhams Press, London, 1960. 312 s. 21 sh.

George W. Keeton: *Trial for Treason*. Macdonald, London, 1959. 256 s. 21 sh.

I England udkommer der til stadighed nye bøger om gamle straffesager. Om de fleste gælder at de ikke følger noget nyt til billedet af de refererede sager, men det er underholdende læsning, som også kan give udmærket belæring om kriminaliteten, om domstolenes virksomhed, om retlige og bevismæssige problemer o. s. v. Det er ikke mindst den engelske procesform der gør stoffet tiltrækkende og dramatisk. Den engelske radio havde for et par år siden en serie udsendelser bygget over kendte retssager. I bogen „*The Verdict of the Court*“, udgivet af *Michael Hardwick*, foreligger en bearbejdelse af manuskriptet til seks af disse udsendelser. Den ældste af sagerne er fra 1670; det var den som blev rejst mod William Penn og William Mead i anledning af et kvækermøde på offentlig gade og som blev bemærkelsesværdig ved nævningenes uforfærdede vægring ved at give efter for ulovlig tvang fra dommerens side. De sidste fire sager er fra det 19. århundrede; et par af dem er i sig selv ret uinteressante men her præsenteret i en levende form. *Lord Birkett*, som havde udvalgt sagerne til serien, har skrevet en indledning og nogle kommentarer. Han har også med et forord anbefalet den samling, som *Edgar Lustgarten* har udsendt under titlen „*The Murder and the Trial*“ (det må være svært at variere titlerne i England). Den omfatter tolv drabssager, de fleste fra dette århundrede. Også i denne bog er sagernes dramatiske

højdepunkter i retssalen understreget. Professor *George W. Keeton's* bog „Trial for Treason“ adskiller sig i flere henseender fra de to første. Det drejer sig her om forræderisager, og de fire, som er udvalgt, gennemgås ret udførligt, ikke mindst hvad angår deres historiske baggrund. De bedst kendte af sagerne er formentlig den ældste — mod Jarlen af Essex (år 1600) — og den nyeste — mod Sir Roger Casement (1916). De to andre er fra 1685 og 1747. En ældre dame, Mrs. Alice Lisle, blev tiltalt og dødsdømt for at have huset fjender under Hertugen af Monmouth's mislykkede opstand i 1685. Det skete under det blodige retsopgør, som førte til nogle hundrede henrettelser og deportationer. Sagen er også med i Hardwick's bog. En beslægtet politisk situation forelå omkring 1745, da prins Charles Edward — „den unge prætendent“ — forgæves gjorde forsøg på at vinde England tilbage for den stuart'ske slægt. Den sag, som professor Keeton omtaler, blev rejst mod Lord Lovat, en gammel skotsk skurk og opportunist, som efter nogen tøven sluttede sig til „Bonnie Prince Charles“, da det endnu gik fremad mod London. Han var den sidste dødsdømte i England som blev henrettet ved halshugning; i bogen erfarer man nøje hvordan.

Knud Waaben.

La prévention des infractions involontaires. 8e cours international de criminologie, Bruxelles 1958. — Imprimerie pénitentiaire, Nivelles, 1960. 382 s.

Det internationale kriminologiske Selskabs 8. kollokvium i kriminologi blev afholdt i Bruxelles i oktober 1958 og drejede sig om forebyggelsen af uforsætlige lovovertrædelser. Den lange række foredrag som blev holdt foreligger nu trykt. Man kan ikke se hvem der står for udgivelsen, men bogen er trykt i det belgiske fængselstrykkeri i Nivelles. Kollokviets emner var opdelt således at man i rækkefølge behandlede forseelser og ulykker ved trafikken på veje og jernbaner og i luften, dernæst arbejdsulykker, forsikringsspørgsmål, forebyggende foranstaltninger og visse sanktionsspørgsmål. Bogen gengiver foredragene i denne orden. Nogle af dem blev holdt af jurister, andre af folk med praktisk tilknytning til vej-, jernbane- og luftfartsvæsen, til forsikringsbranchen o. s. v. Bogen indeholder derfor en del oplysninger om antallet af ulykker, om forebyggende foranstaltninger m. v., navnlig i Belgien og Frankrig. Det er dog ikke let at finde frem til oplysninger af væsentlig interesse i den omfattende publikation.

K. W.

Newman, Charles L.: Sourcebook on Probation, Parole and Pardons. Charles C. Thomas Publisher. Springfield, Illinois 1958. 334 s.

Professor Newman, som har redigeret dette kompendium, er ansat ved Florida State University. Han har samlet et betydeligt antal artikler fra amerikanske fagtidskrifter (først og fremmest „Federal

Probation“) og forskellige uddrag af FNs publikationer vedrørende kriminalforsorgen. Materialet er bearbejdet systematisk og giver en udmærket oversigt over kriminalforsorgens udvikling og virkemidler. Endvidere behandles problemer som uddannelse af forsorgsmedarbejdere, personundersøgelser, forberedelse af prøveløsladelse, den organisatoriske opbygning af den amerikanske kriminalforsorg, ligesom prædiktionsmetoder og andre landes prøveløsladelsesregler fremstilles i hovedtræk.

Ingen andre lande vil kunne overgå de amerikanske enkeltstater opfindsomhed med hensyn til at fastsætte særvilkår i forbindelse med tilsyn, navnlig de prøveløsladte kan underkastes de mest utænkelige restriktioner. Man kan således anvende vilkår om ikke uden tilsynsmyndighedens tilladelse at indgå ægteskab, føre motorøretøj, opnå flyvercertifikat eller lade sig indrullere som soldat. Vilkår om regelmæssig kirkegang og om at være hjemme om aftenen (i staten Illinois senest kl. 22,30) og pålæg (i en probation order) om at indgå ægteskab bør også nævnes for kuriositetens skyld.

En oversigt over de professionelle tilsynsførendes arbejdsbyrde i de enkelte stater viser, at tilsynsorganisationen kun i ganske enkelte stater er tilfredsstillende udbygget. Det er meget almindeligt, at den enkelte parole officer har ansvaret for 90—100 tilsyn jævnsides med udførelse af personundersøgelser, værst er situationen i South Carolina, hvor hver parole officer har mere end 300 tilsyn. Som en ønskelig norm nævnes 50—60 tilsyn pr. professionel tilsynsførende, hvilket også efter skandinaviske forhold forekommer rimeligt.

Jon Johnsen.

Furneaux, Rupert: Crime Documentary No. 3. The Murder of Lord Erroll. Stevens & Sons Ltd., London 1961. 180 s. (22 s. 6 d.).

Et trekantdrama i aristokratisk miljø er baggrunden for denne interessante drabssag, hvor ofret såvel som tiltalte tilhører den engelske adel. Handlingen udspilles i Kenya i 1941, hvor den 39-årige, kvindelige Lord Erroll en morgen findes skudt i sin bil. Der rejses tiltale mod den 57-årige, nygifte Sir Henry Broughton, som få timer før drabet havde givet sin velsignelse til en alliance mellem sin unge hustru og Lord Erroll. Når Sir Henry kunne forlade retten som en fri mand, måtte han først og fremmest takke sin skarpsindige forsvarer, hvis indgående kendskab til skydevåben fik anklagemyndighedens ballistiske bevisførelse til at falde sammen som et korthus. Retssagen har mange andre interessante, bevistekniske perspektiver.

Jon Johnsen.

John M. Martin: Juvenile Vandalism. A Study of its Nature and Prevention. Charles C. Thomas, Springfield, U.S.A. 1961. 145 s. § 6.50.

På grundlag af et materiale af unge hærværksforbrydere fra New York har John M. Martin, der er sociolog, skrevet en lille bog, i hvilken han navnlig forsøger at opstille nogle klassifikationer og at drøfte problemet forebyggelse. Forf. fremhæver med rette at emnet er lidet opdyrket og svært tilgængeligt. De som interesserer sig for det vil næppe finde, at forf.s materiale har muliggjort megen afklaring. Forf. har ment at 29 særligt undersøgte unge gav grundlag for en inddeling i „disturbed vandals“, „essentially law-abiding vandals“ og „sub-cultural vandals“. Den første gruppe synes kun at omfatte 3—4 schizofrene. Den næste omfatter 5 drenge i alderen 9—15 år, som havde en ret normal baggrund og blev kriminelle på en tilfældig måde; tre af dem synes imidlertid at have været sinker eller åndssvage. Atten kaldes „subkulturelle vandaler“. De synes prægede af bandetilhør, men er ivotrigt ikke særlig velkarakteriserede som gruppe. Efter gernings-type indeles forholdene i tre grupper, som betegnes „predatory“, „vindictive“ og „wanton“. Forf.s bemærkninger om forebyggelse handler mest om foranstaltninger som ikke har speciel relation til denne kriminalitetsform. Det har jo også formodningen for sig at præventionen må rettes mod faktorer som er fælles for en række kriminalitetstyper. Bogens værdi må nærmest siges at ligge i dens almindelige oplæg til yderligere undersøgelser og i dens gengivelse af en række enkelttilfælde.

K. W.

Edward A. Dieckmann: Practical Homicide Investigation. Charles C. Thomas Publisher, Springfield, Ill., USA. 1961. 82 s.

Denne lille bog om efterforskning i drabssager er hverken en lærebog i kriminaltekniske metoder eller en teoretisk fremstilling af de problemer af organisatorisk, kriminaltaktisk eller processuel natur, der knytter sig til efterforskningen i disse sager. Den indeholder derimod summen af de praktiske erfaringer, forf. gennem mange år har samlet under sit arbejde, dels i den amerikanske flådes efterretnings-tjeneste, dels og navnlig som kriminalpolitimand i San Diego-politiet i Californien og som leder af dettes drabsafdeling.

Nøgleordet i disse erfaringer er „team-work“, og forf. kan ikke noksom fremhæve vigtigheden af at skabe en fastfømret arbejds-gruppe, hvor hver enkelt mand nøjagtig véd, hvad han skal gøre, hvordan han skal gøre det og hvorfor, — uden at lade sig lede eller på-virke af den professionelle jalousi, der gennem tiderne har forspildt så mange muligheder for et ellers dygtigt og effektivt kriminalpoliti. Omhu og grundighed ved gerningsstedundersøgelsen er lige så betyd-ningsfulde elementer i efterforskningen; forf. havde en sag, hvori

domsforhandling fandt sted næsten 20 år efter drabet, og hvor sagens udfald afhang af oplysningerne om gerningsstedets udseende, vejrforholdene etc.; beskrivelsen heraf var tilstrækkelig detailleret og nøjagtig til at føre til domfældelse. Undersøgelseslederen må endvidere være metodisk og grundig i sin analyse og vurdering af alle de fysiske fund og de oplyste omstændigheder vedrørende gerningsstedets og ligets tilstand, afdødes færden, vaner, omgivelser og forbindelser samt hans forhold i det hele, — og endelig må han være klar over, når detektivens to bedste følgesvende „tilfælde“ og „held“ dukker op, og gribe chancen for at følge og udnytte de muligheder, de kan byde ham.

Forf. advarer mod at overbetone den videnskabelige bevisførelse og benytte eksperter, hvor disses medvirken ikke er nødvendig; det kan komplicere bevisførelsen og give forsvareren unødvendige chancer til gennem krydsforhør af eksperterne at så tvivl i nævningernes sind.

Mange af forf.s anvisninger har kun bud til de specielle amerikanske forhold, men han øser af en rig erfaring og siger også i et frisk og levende sprog mangt og meget, som kan komme enhver, der beskæftiger sig med kriminel efterforskning, til nytte, og som ikke kan findes i de gængse håndbøger i efterforskningslære.

A. Haslund.

NYUDKOMMEN LITTERATUR

- Smith, Jørgen*: Skatteunddragelser. G. E. C. Gads Forlag. København 1961. 158 s.
- Geerds, Friedrich*: Über den Unrechtsgehalt der Bestechungsdelikte und seine Konsequenzen für Rechtsprechung und Gesetzgebung. J. C. B. Mohr (Paul Siebeck). Tübingen. 1961. 124.
- Brown, Thorvald T.*: The Enigma of Drug Addiction. Charles C. Thomas. Springfield. Illinois 1961. 350 s.
- Radzinowicz, Leon*: In Search of Criminology. Heinemann. London 1961. 254 s.
- Bratholm, Anders*: Erstatning til uskyldig fengslede. Universitetsforlaget. Oslo-Bergen 1961. 95 s.
- Posser, Diether*: Politische Strafjustiz aus der sicht des verteidigers. C. F. Müller. Karlsruhe 1961. 53 s.
- Rowland, John*: Murder Revisited. John Long. 1961. London. 199 s.
- Vanstone, Charles*: A Man in Plain Clothes. John Long. London 1961. 192 s.
- Christensen, Aksel*: Et seksuelt mindretal. Hans Reitzel. København 1961. 182 s.
- MacInnes, Colin*: England, Half English. Macgibbon & Kee. London 1961. 208 s.
- Turner, Merslyn*: Safe Lodging. Hutchinson of London 1961. 302 s.
- Harney, Malachi L.*: The Narcotic Officer's Notebook. Charles C. Thomas. Springfield. Illinois 1961. 251 s.
- Kaye, Sidney*: Handbook of Emergency Toxicology. Charles C. Thomas. Springfield. Illinois 1961. 377 s.
- McClintock, F. H. and Evelyn Gibson*: Robbery in London. Cambridge Studies in Criminology 1961. 147 s.
- Hurwitz, Stephan*: Det menneskelige Ansvar. G. E. C. Gads Forlag. København 1961. 271 s.